

Spis treści

Od autora 11

Część I

ANTYNOMIA ŻYCIA I ŚMIERCI

- Rozdział 1. **Życie jako zjawisko biologiczne** 15
- 1.1. Ogólna teoria systemów i cybernetyki 15
 - 1.2. Definicja życia 17
 - 1.3. Poglądy na genezę życia 22
- Rozdział 2. **Biogeneza i rozwój życia w teorii ewolucji** 35
- 2.1. Istota ewolucji 35
 - 2.2. Teorie postępu ewolucyjnego 38
 - 2.3. Dryf genetyczny 47
 - 2.4. Darwinowska chronologia dziejów człowieka 49
 - 2.5. Mechanizm procesu starzenia się 52
- Rozdział 3. **Życie w perspektywie kosmologii** 56
- 3.1. Problem życia we Wszechświecie 56
 - 3.2. Grawitacja 59
 - 3.3. Zasada antropiczna 61
 - 3.4. Modele „innych wszechświatów” 64
- Rozdział 4. **Ujęcie ekologiczne życia i śmierci** 76
- 4.1. Rola ekosystemów w promocji życia 76
 - 4.2. Międzynarodowe konwencje o ochronie środowiska 80
 - 4.3. Zmiany klimatu 82
 - 4.4. Światowy kryzys deficytu wody 91
- Rozdział 5. **Problem życia w medycynie** 96
- 5.1. Postęp w dziedzinie nauk medycznych 96
 - 5.2. Opieka medyczna 99
 - 5.3. Stan psychiczny człowieka w genezie choroby i powrotu do zdrowia 102

5.4.	Mechanistyczny stosunek do zdrowia	104
5.5.	Współczesny rozwój technologii	106
5.6.	Systemowe ujęcie życia	115
Rozdział 6.	Prokreacja	117
6.1.	Norma seksualna	117
6.2.	Modele zachowań seksualnych	119
6.3.	Psychologia prokreacji	127
6.4.	Działania profilaktyczne	134
Rozdział 7.	Życie i śmierć w filozofii	136
7.1.	Filozofia życia	136
7.2.	Naturalizm ontologiczny	142
7.3.	Pierwotna intuicja Henri Bergsona	146
7.4.	Egzystencjalizm	150
Rozdział 8.	Religia wobec życia i śmierci	154
8.1.	Metafizyka śmierci	154
8.2.	Śmierć i miłość	157
8.3.	Bezsilność wobec śmierci	159
8.4.	Wiara w życie wieczne	162
8.5.	Wielowymiarowość życia i śmierci	164
8.6.	Relatywizm form religijności	165
8.7.	Relacje między psychologią a religią	169
8.8.	Sekty religijne	170
Rozdział 9.	Psychologiczne wymiary życia	174
9.1.	Lęk przed śmiercią	174
9.2.	Reakcje w sytuacji żałoby	175
9.3.	Zagrożenia życia	179
9.4.	Zapobieganie chorobom cywilizacyjnym	183
9.5.	Ocena życia	187
Rozdział 10.	Moralność a życie	195
10.1.	Pojęcia „etyka” i „moralność”	195
10.2.	Inżynieria genetyczna	197
10.3.	Podejście holistyczne	207
10.4.	Biomedycyna	208
Rozdział 11.	Regulacje prawne w zakresie życia i śmierci	215
11.1.	Fundamentalne prawa człowieka	215
11.2.	Nienaruszalność życia	223
11.3.	Eutanazja	225
11.4.	Ochrona życia	228

Rozdział 12. **Kulturowe aspekty życia i śmierci** 233

- 12.1. Pojęcie kultury 233
- 12.2. Tradycje oświecenia 237
- 12.3. Kulturowe zmiany w Europie 241
- 12.4. Globalizacja a kultura 244
- 12.5. Konflikty zbrojne 246
- 12.6. Bieda 248
- 12.7. Dehumanizacja kultury 248

Rozdział 13. **Śmierć i zagrożenie życia w mediach** 252

- 13.1. Funkcje mediów 252
- 13.2. Internet jako źródło wiedzy i rozrywki 256
- 13.3. Manipulacja ludźmi 257
- 13.4. Zagadnienie interakcji 259
- 13.5. Kultura masowa jako przedmiot krytyki 264
- 13.6. Opinia publiczna 266
- 13.7. Wpływ mediów na proces myślenia ludzi 268

Rozdział 14. **Śmierć w ujęciu nauk politycznych** 273

- 14.1. Ogólna problematyka konfliktów 273
- 14.2. Przyczyny konfliktów 278
- 14.3. Teorie wyjaśniające konflikty 279
- 14.4. Skutki konfliktów 282
- 14.5. Czynniki neutralizacji konfliktów 285

Rozdział 15. **Ambiwalentna rola postępu technicznego** 293

- 15.1. Rozwój nauki i techniki 293
- 15.2. Los człowieka w warunkach współczesnej cywilizacji 298
- 15.3. Wpływ technologii na ludzkość 303

Część II

ŚRODOWISKO NATURALNE I CYWILIZACJA TECHNICZNA PRZECIWKO ŻYCIU

Rozdział 16. **Kosmos jako destruktor życia** 315

- 16.1. Historia kosmosu 315
- 16.2. Zagrożenia ze strony komet i planetoid 319
- 16.3. Zderzenia z innymi ciałami niebieskimi 320
- 16.4. Rola kosmicznych katastrof w rozwoju życia na Ziemi 327
- 16.5. Zniszczenia w wyniku zderzeń 330
- 16.6. Programy rozpoznawania niebezpieczeństwa ze strony Kosmosu 331

- Rozdział 17. **Naturalne czynniki destrukcji życia** 335
- 17.1. Zmiany klimatu i ich skutki 335
 - 17.2. Przebiegunowanie Ziemi 339
 - 17.3. Promieniowanie kosmiczne 340
 - 17.4. Trzęsienia ziemi 342
 - 17.5. Powodzie 349
 - 17.6. Aktywność wulkanów 350
 - 17.7. Huragany 352
- Rozdział 18. **Antropogenne czynniki destrukcji życia** 354
- 18.1. Prawo ochrony środowiska 354
 - 18.2. Redukcja zasobów materialnych 357
 - 18.3. System ochrony morza 358
 - 18.4. Degradacja lasów 362
 - 18.5. Rozwój rynku biopaliw jako zagrożenie dla środowiska 363
 - 18.6. Ocieplenie klimatu 364
 - 18.7. Katastrofy wywołane przez człowieka 365
 - 18.8. Odpady i śmieci 368
 - 18.9. Kodyfikacja prawna w zakresie ochrony środowiska 372
- Rozdział 19. **Wybrane problemy biotechnologii** 373
- 19.1. Bioetyka 373
 - 19.2. Mukowiscydoza 376
 - 19.3. Terapia genowa 378
 - 19.4. Klonowanie 385
- Rozdział 20. **Patologie genetyczne** 392
- 20.1. Depresja 392
 - 20.2. Schizofrenia 397
 - 20.3. Płasawica Huntingtona 399
 - 20.4. Choroba Parkinsona 400
 - 20.5. Choroba Alzheimer'a 401
 - 20.6. Nowotwory 402
 - 20.7. Biologia syntetyczna 406
- Rozdział 21. **Wyczerpanie zasobów koniecznych do utrzymania życia** 409
- 21.1. Trendy w gospodarce żywnościowej 409
 - 21.2. Susze 412
 - 21.3. Pustynnienie 413
 - 21.4. Las 415
 - 21.5. Woda 420

- Rozdział 22. **Życie w świecie niedoboru energii** 429
- 22.1. Problem bezpieczeństwa energetycznego 429
 - 22.2. Konta energetyczne 433
 - 22.3. Międzynarodowa Agencja Energii 435
 - 22.4. Energetyka w systemie gospodarczym państwa 436
 - 22.5. Degradacja środowiska 437
 - 22.6. Dostęp do surowców energetycznych 439
 - 22.7. Wykorzystanie węgla 440
 - 22.8. Energetyka jądrowa 440
 - 22.9. Cyberterroryzm 445
 - 22.10. Trendy podaży i konsumpcji energii 446
- Rozdział 23. **Zagrożenia demograficzne** 450
- 23.1. Proces starzenia się ludzkości 450
 - 23.2. Warunki życia a umieralność 456
 - 23.3. Stosunek społeczeństwa do płci 457
 - 23.4. Wzrost populacji 458
 - 23.5. Zjawisko niepłodności 462
 - 23.6. Bezdzietność 464
 - 23.7. Załamania demograficzne w Polsce 465
 - 23.8. Znaczenie macierzyństwa i rodziny 467
- Rozdział 24. **Zagrożenia mikrobiologiczne** 470
- 24.1. Choroby zakaźne 470
 - 24.2. Grzyby 475
 - 24.3. Gruźlica 476
 - 24.4. Zakażenia szpitalne 480
 - 24.5. Choroby pasożytnicze 480
- Rozdział 25. **Wadliwy system żywienia** 490
- 25.1. Głód i niedożywienie 490
 - 25.2. Obróbka pożywienia 499
 - 25.3. Bezpieczeństwo żywności 500
 - 25.4. Jod w produktach spożywczych 503
 - 25.5. Żywność genetycznie zmodyfikowana 505
- Rozdział 26. **Antropopresja w środowisku wielkich miast** 509
- 26.1. Postrzeganie przestrzeni 509
 - 26.2. Zachowania terytorialne 514
 - 26.3. Sytuacja przegęszczenia 517
 - 26.4. Procesy urbanizacji 521
 - 26.5. Jakość życia 526

- Rozdział 27. **Zagrożenia dla życia w ruchu drogowym** 529
- 27.1. Skutki wypadków drogowych 529
 - 27.2. Modernizacja dróg 530
 - 27.3. Nadmierna prędkość 531
 - 27.4. Udział osób starszych w ruchu drogowym 532
 - 27.5. Nietrzeźwość uczestników ruchu 537
 - 27.6. Ruch drogowy jako sytuacja trudna 545
- Rozdział 28. **Choroby cywilizacyjne** 549
- 28.1. Ujemne skutki cywilizacji dla zdrowia 549
 - 28.2. Czynniki ryzyka 552
 - 28.3. Wpływ zmian cywilizacyjnych na płodność 565
- Rozdział 29. **Nowotwory** 570
- 29.1. Etiologia nowotworów 570
 - 29.2. Rak jelita grubego 571
 - 29.3. Nowotwór piersi 577
 - 29.4. Wsparcie społeczne osób chorych na nowotwory 582
 - 29.5. Zapobieganie chorobom nowotworowym 584
- Rozdział 30. **Zaburzenia rytmu biologicznego i snu** 591
- 30.1. Pojęcie rytmu biologicznego 591
 - 30.2. Efektywność funkcjonowania pamięci i procesów emocjonalnych 592
 - 30.3. Rytm okołodobowy 595
 - 30.4. Cykl snu i czuwania 597
- Rozdział 31. **Bezczynność ruchowa** 612
- 31.1. Skutki beczynności ruchowej 612
 - 31.2. Rola aktywności ruchowej 620
- Rozdział 32. **Zaburzenia łaknienia** 631
- 32.1. Przyczyny otyłości 631
 - 32.2. Leczenie otyłości 643
 - 32.3. Anoreksja 645
- Bibliografia** 653